

STANDPUNT (EU) Nr. 4/2011 VAN DE RAAD IN EERSTE LEZING

met het oog op de vaststelling van een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1905/2006 tot invoering van een financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking

Vastgesteld door de Raad op 10 december 2010

(2011/C 7 E/04)

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 209, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

Na toezending van het ontwerp van wetgevingshandeling aan de nationale parlementen,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure ⁽¹⁾,

Overwegende hetgeen volgt:

- (1) Het beleid van de Unie op gebied van ontwikkelingsamenwerking heeft de vermindering en uiteindelijk de uitbanning van de armoede tot doel.
- (2) De Unie heeft zich als lid van de Wereldhandelsorganisatie (WTO) ertoe verbonden de handel te integreren in ontwikkelingsstrategieën en het internationale handelsverkeer te stimuleren om ontwikkeling te bevorderen en armoede wereldwijd terug te dringen en uiteindelijk uit te bannen.
- (3) De Unie steunt de groep landen in Afrika, het Caribisch gebied en de Stille Oceaan (ACS-landen) bij hun inspanningen voor armoedebestrijding en duurzame economische en sociale ontwikkeling en erkent het belang van hun basisproducten.
- (4) De Unie heeft zich verbonden tot het verlenen van steun voor de vlotte en geleidelijke integratie van de ontwikkelingslanden in de wereldeconomie met het oog op duurzame ontwikkeling. De belangrijkste bananenuitvoerende ACS-landen kunnen wellicht met problemen worden geconfronteerd, door de veranderende handelsvoorwaarden, met name de liberalisering van het tarief van Most Favoured Nation in het kader van de WTO en de bestaande of toekomstige bilaterale of regionale overeenkomsten tussen de Unie en landen in Latijns-Amerika. Daarom moet Verordening (EG) nr. 1905/2006 van het Europees Parlement en de Raad ⁽²⁾ worden aangevuld met een pro-

gramma van begeleidende maatregelen voor de ACS-bananensector („het programma”).

- (5) De financiële steunmaatregelen die in het kader van het programma zullen worden vastgesteld, zullen tot doel hebben de levensstandaard en de leefomstandigheden van de bevolking in bananenproducerende gebieden en in de bananenwaardeketens, in het bijzonder kleine telers en kleine bedrijfseenheden, te verbeteren en te zorgen voor de naleving van de arbeidsnormen en van de normen inzake gezondheid en veiligheid op het werk, alsmede van milieunormen, op het punt van met name gebruik van en blootstelling aan pesticiden. De maatregelen moeten ook de aanpassing en, voor zover relevant, de reorganisatie ondersteunen van gebieden die afhankelijk zijn van de bananenuitvoer. Dat zal gebeuren in de vorm van begrotingssteun voor specifieke sectoren of maatregelen voor specifieke projecten. De maatregelen moeten gericht zijn op de totstandbrenging van een beleid voor sociale flexibiliteit, economische diversificatie of investeringen ter verbetering van het concurrentievermogen wanneer dat haalbaar is. Daarbij moet rekening worden gehouden met de resultaten van en de ervaring met de bijzondere regeling voor bijstand aan traditionele ACS-leveranciers van bananen vastgesteld volgens Verordening (EG) nr. 2686/94 van de Raad ⁽³⁾, en de bijzondere kaderregeling voor bijstand ten behoeve van de traditionele ACS-leveranciers van bananen vastgesteld volgens Verordening (EG) nr. 856/1999 van de Raad ⁽⁴⁾ en Verordening (EG) nr. 1609/1999 van de Commissie ⁽⁵⁾. De Unie erkent dat bevordering van een eerlijker verdeling van bananenopbrengsten belangrijk is.
- (6) Het programma moet voorzien in begeleidende maatregelen bij het aanpassingsproces in ACS-landen die in de afgelopen jaren aanzienlijke hoeveelheden bananen naar de Unie hebben uitgevoerd en die zullen worden getroffen door de liberalisering in het kader van de Overeenkomst van Genève inzake de handel in bananen ⁽⁶⁾ of als gevolg van bestaande of toekomstige bilaterale of regionale overeenkomsten tussen de Unie en bepaalde landen in Latijns-Amerika. Het programma bouwt voort op de bijzondere kaderregeling voor bijstand aan de traditionele ACS-leveranciers van bananen. Het is in overeenstemming met de internationale verplichtingen van de Unie in het kader van de WTO en is gericht op herstructurering en verbetering van het concurrentievermogen. Het heeft dus een tijdelijk karakter, met een duur van vier jaar (2010-2013).

⁽¹⁾ Standpunt van het Europees Parlement van 21 oktober 2010 (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad) en standpunt in eerste lezing van de Raad van 10 december 2010. Standpunt van het Europees Parlement van ... (nog niet bekendgemaakt in het Publicatieblad).

⁽²⁾ PB L 378 van 27.12.2006, blz. 41.

⁽³⁾ PB L 286 van 5.11.1994, blz. 1.

⁽⁴⁾ PB L 108 van 27.4.1999, blz. 2.

⁽⁵⁾ PB L 190 van 23.7.1999, blz. 14.

⁽⁶⁾ PB L 141 van 9.6.2010, blz. 3.

- (7) Volgens de conclusies van de mededeling van de Commissie van 17 maart 2010 met als titel „Tweejaarlijks verslag over de bijzondere kaderregeling voor bijstand ten behoeve van de traditionele ACS-leveranciers van bananen”, hebben de vorige bijstandsprogramma's aanzienlijk bijgedragen aan een verbeterde capaciteit voor succesvolle economische diversificatie, ofschoon het precieze effect nog niet kan worden gekwantificeerd, en blijft de duurzaamheid van de bananenexport uit de ACS-landen nog kwetsbaar.
- (8) De Commissie heeft een evaluatie verricht van de bijzondere kaderregeling voor bijstand, en heeft geen effectbeoordeling uitgevoerd van de begeleidende maatregelen voor de bananensector.
- (9) De Commissie moet toezien op de daadwerkelijke coördinatie van dit programma met de regionale en nationale indicatieve programma's in de begunstigde landen, met name inzake de verwezenlijking van de doelstellingen op economisch, sociaal, landbouw- en milieugebied.
- (10) Bijna 2 % van de wereldhandel in bananen wordt gecertificeerd door organisaties van „fair trade”-producenten. De minimumprijzen worden bij „fair trade” berekend aan de hand van de „duurzame productiekosten” die in overleg met de betrokken partijen worden vastgesteld, zodat de kosten voor naleving van behoorlijke sociale en ecologische normen in de kostprijs worden verwerkt, en een redelijke winst kan worden behaald, die de producenten in staat stelt te investeren in de stabiliteit van hun activiteit op langere termijn.
- (11) Om uitbuiting van plaatselijke arbeidskrachten te vermijden, dienen de actoren van de productieketen in de bananensector tot een overeenstemming te komen over een eerlijke verdeling van de inkomsten die deze sector genereert.
- (12) Verordening (EG) nr. 1905/2006 moet derhalve dienovereenkomstig gewijzigd worden,

HEBLEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

Artikel 1

Verordening (EG) nr. 1905/2006 wordt als volgt gewijzigd:

- 1) Artikel 4 wordt vervangen door:

„Artikel 4

Verlening van EU-bijstand

In overeenstemming met het algemene doel en de werksfeer, de doelstellingen en de algemene beginselen van deze verordening wordt de EU-bijstand verleend door middel van de geografische en thematische programma's, bedoeld in de artikelen 5 tot en met 16 en de programma's, bedoeld in de artikelen 17 en 17 bis.”.

- 2) Het volgende artikel 17 bis wordt ingevoegd:

„Artikel 17 bis

Belangrijkste ACS-leveranciers van bananen

1. Ten behoeve van de in bijlage III bis genoemde ACS-leveranciers van bananen worden begeleidende maatregelen voor de bananensector vastgesteld. De bijstand van de Unie aan deze landen heeft tot doel steun te verlenen voor hun aanpassingsproces als gevolg van de liberalisering van de markt van de Unie voor bananen in het kader van de WTO. De bijstand van de Unie zal met name worden aangewend ter bestrijding van armoede, door verbetering van de levensstandaard en de leefomstandigheden van de betrokken telers en andere personen, zo nodig in kleine bedrijfseenheden, zoals door toe te zien op naleving van arbeids- en veiligheidsnormen, alsook van milieunormen, zoals op het punt van gebruik van en blootstelling aan pesticiden. In de bijstand van de Unie wordt rekening gehouden met de beleidslijnen en aanpassingsstrategieën van de landen en hun regionale omgeving (in termen van nabuurschap aan ultraperifere gebieden van de Unie en overzeese landen en gebiedsdelen) en wordt bijzondere aandacht besteed aan de volgende samenwerkingsterreinen:

- verbetering van het concurrentievermogen van de bananensector wanneer dit haalbaar is, rekening houdend met de situatie van de verschillende belanghebbenden in de keten;
- bevordering van de economische diversificatie van gebieden die afhankelijk zijn van bananen, wanneer dat een haalbare strategie is;
- aanpak van de bredere gevolgen van het aanpassingsproces, onder meer op het gebied van werkgelegenheid en sociale dienstverlening, grondgebruik en milieuherstel als ook macro-economische stabiliteit.

2. Binnen het in bijlage IV genoemde bedrag stelt de Commissie aan de hand van de volgende objectieve en gewogen indicatoren het maximumbedrag vast dat voor elke in lid 1 van dit artikel bedoelde leverancier van ACS-bananen beschikbaar wordt gesteld:

- de bananenhandel met de Unie;
- het belang van de bananenuitvoer voor de economie van het betrokken ACS-land samen met het ontwikkelingspeil van het land.

De toewijzingscriteria worden vastgesteld aan de hand van representatieve gegevens van vóór 2010, die betrekking hebben op een periode van maximaal vijf jaar en op grond van een beoordeling van de Commissie van de gevolgen voor de ACS-landen van de in het kader van de WTO gesloten overeenkomst en van de bestaande of toekomstige bilaterale of regionale overeenkomsten tussen de Europese Unie en bepaalde landen in Latijns-Amerika, die de belangrijkste bananenuitvoerende landen zijn.

3. Naar analogie met artikel 19 en overeenkomstig artikel 21 keurt de Commissie meerjarige steunstrategieën goed. De Commissie zorgt ervoor dat die strategieën een aanvulling vormen op de geografische strategiedocumenten van de betrokken landen en dat de begeleidende maatregelen voor de bananensector een tijdelijk karakter hebben.

De meerjarige steunstrategieën voor de begeleidende maatregelen in de bananensector omvatten de volgende elementen:

- a) een bijgewerkt milieuprofiel waarin terdege rekening wordt gehouden met de bananensector van het land, met aandacht voor onder meer pesticiden;
- b) informatie over de resultaten van eerdere steunprogramma's voor de bananensector;
- c) indicatoren om de voortgang inzake de betalingen te beoordelen, indien begrotingssteun als financieringsvorm wordt gekozen;
- d) de verwachte resultaten van de steun;
- e) een tijdschema van de steunactiviteiten en van de verwachte betalingen voor elk steunontvangend land;
- f) de wijze waarop voortgang bij de naleving van internationaal overeengekomen elementaire arbeidsnormen van de IAO en passende overeenkomsten inzake veiligheid en gezondheid op het werk, alsook internationaal overeengekomen elementaire milieunormen zal worden verwezenlijkt en hoe daarop wordt toegezien.

Uiterlijk achttien maanden voor het verstrijken van de looptijd van het programma van begeleidende maatregelen voor de bananensector vindt een evaluatie van het programma en van de vooruitgang van de betrokken landen plaats waarin aanbevelingen worden opgenomen omtrent de eventueel te ondernemen acties en de aard daarvan.”

3) Artikel 21 wordt vervangen door:

„Artikel 21

Goedkeuring van strategiedocumenten en indicatieve meerjarenprogramma's

De in de artikelen 19 en 20 bedoelde strategiedocumenten en indicatieve meerjarenprogramma's en de evaluaties daarvan, bedoeld in artikel 19, lid 2, en artikel 20, lid 1, alsmede de begeleidende maatregelen, bedoeld in respectievelijk de artikelen 17 en 17 bis, worden door de Commissie overeenkomstig artikel 35, lid 2, vastgesteld.”

4) Artikel 25, lid 2, wordt vervangen door:

„2. Steun van de Unie wordt in beginsel niet aangewend voor het betalen van belastingen, heffingen of rechten in de begunstigde landen.”

5) Artikel 29, lid 1, wordt vervangen door:

„1. De begrotingsvastleggingen vinden plaats op basis van de besluiten die de Commissie neemt krachtens artikel 17 bis, lid 3, artikel 22, lid 1, artikel 23, lid 1, en artikel 26, lid 1.”

6) Artikel 31, lid 1, derde alinea, komt als volgt te luiden:

„De procedure voor overheidsopdrachten en subsidieovereenkomsten die worden gefinancierd op grond van een thematisch programma in de zin van de artikelen 11 tot en met 16, en van de programma's, bedoeld in de artikelen 17 en 17 bis, staat open voor natuurlijke personen die onderdaan zijn van en rechtspersonen die gevestigd zijn in een ontwikkelingsland, zoals bepaald door de OESO/DAC en in bijlage II, naast de natuurlijke of rechtspersonen die overeenkomstig het thematische programma of de programma's, bedoeld in de artikelen 17 en 17 bis, in aanmerking komen. De Commissie publiceert en actualiseert bijlage II in overeenstemming met de herzieningen waaraan de OESO/DAC de lijst van landen die financiële steun ontvangen, regelmatig onderwerpt, en stelt de Raad daarvan in kennis.”

7) Artikel 38, leden 1 en 2, worden vervangen door:

„1. Het financiële referentiebedrag voor de uitvoering van deze verordening over de periode 2007-2013 beloopt 17 087 miljoen EUR.

2. De indicatieve bedragen die zijn toegewezen aan de in de artikelen 5 tot en met 10, 11 tot en met 16, 17 en 17 bis bedoelde programma's, zijn vermeld in bijlage IV. Deze bedragen zijn vastgesteld voor de periode 2007-2013.”

8) Bijlage III bis, die is vervat in bijlage I bij deze verordening, wordt ingevoegd.

9) Bijlage IV wordt vervangen door bijlage II bij deze verordening.

Artikel 2

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het *Publicatieblad van de Europese Unie*.

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

...

Voor de Raad
De voorzitter

...

BIJLAGE I

„BIJLAGE III bis

Belangrijkste ACS-leveranciers van bananen

1. Belize
2. Kameroen
3. Ivoorkust
4. Dominica
5. Dominicaanse Republiek
6. Ghana
7. Jamaica
8. Saint Lucia
9. Saint Vincent en de Grenadines
10. Suriname”

BIJLAGE II

„BIJLAGE IV

Indicatieve financiële toewijzingen voor de periode 2007-2013 (in miljoen EUR)

Totaal	17 087
Geografische programma's:	10 057
Latijns-Amerika	2 690
Azië	5 187
Centraal-Azië	719
Midden-Oosten	481
Zuid-Afrika	980
Thematische programma's:	5 596
Investeren in mensen	1 060
Milieu en duurzaam beheer van natuurlijke hulpbronnen	804
Niet-overheidsactoren en plaatselijke overheden in het ontwikkelingsproces	1 639
Voedselzekerheid	1 709
Migratie en asiel	384
ACS-landen van het Suikerprotocol	1 244
Belangrijkste leveranciers van ACS-bananen	190”

MOTIVERING VAN DE RAAD

I. INLEIDING

De Commissie heeft op 17 maart 2010 haar voorstel voor een verordening tot wijziging van Verordening (EG) nr. 1905/2006 tot invoering van een financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking aangenomen.

Het Europees Parlement heeft op 21 oktober 2010 zijn advies in eerste lezing uitgebracht.

De Raad heeft op 10 december 2010 zijn standpunt in eerste lezing vastgesteld.

II. DOEL

Dit programma van begeleidende maatregelen voor de ACS-bananensector (BAM) wordt voorgesteld als een wijziging van Verordening (EG) nr. 1905/2006 tot invoering van een financieringsinstrument voor ontwikkelingssamenwerking (DCI). Het BAM-programma heeft ten doel bijstand te verlenen voor de herstructurering van de bananensector in de tien belangrijkste bananenuitvoerende ACS-landen.

De gemeenschappelijke marktordening (GMO) van de EU voor bananen is in de Wereldhandelsorganisatie (WTO) herhaaldelijk aangevochten. Bijgevolg heeft de EU in het kader van de WTO een handelsovereenkomst betreffende bananen gesloten, die de voltooiing van de landbouwregelingen van de ontwikkelingsagenda van Doha en de volledige Doha-ronde ondersteunt.

Dat zal een inkrimping van de preferentiële marge van de ACS-landen meebrengen die aanpassingen zal vergen. Het voorgestelde BAM-programma voor de belangrijkste ACS-leveranciers van bananen heeft ten doel via begrotingssteun of specifieke maatregelen bijstand te verlenen voor de aanpassing van gebieden die afhankelijk zijn van de bananenuitvoer. De maatregelen zullen steun verlenen voor de aanpassing aan ruimere gevolgen (bijvoorbeeld op sociaal en milieugebied), economische diversificatie of investeringen ter versterking van het concurrentievermogen wanneer dat een haalbare strategie is.

De maatregelen worden voorgesteld als een tijdelijk programma met een maximumduur van vier jaar (2010-2013). Er zou een bedrag van 190 miljoen EUR voor worden uitgetrokken en zij zouden worden ingevoerd door middel van een wijziging van het DCI.

III. ANALYSE VAN HET STANDPUNT VAN DE RAAD IN EERSTE LEZING

Na eerste constructieve besprekingen tussen de drie instellingen heeft de Raad 15 amendementen van het Europees Parlement in eerste lezing aanvaard. Volgens de Raad houden deze amendementen een verbetering van het oorspronkelijke voorstel in, hetzij doordat het verder wordt uitgewerkt, en dan voornamelijk de preambule, hetzij doordat een aantal inhoudelijke aspecten van het BAM-programma worden verduidelijkt.

Met name is de bijstand van de EU thans uitdrukkelijk gericht op de uitbanning van armoede en de verbetering van de levens- en werkomstandigheden van kleine boeren en andere betrokkenen.

Voorts verwijst de verordening thans naar de regionale omgeving van landen die in aanmerking komen in het kader van het BAM-programma, met name de nabijheid van ultraperifere gebieden van de EU en landen en gebieden overzee.

De Raad was ook ingenomen met de amendementen van het EP betreffende eisen inzake milieubescherming alsook sociale eisen op basis van de IAO-normen die in de nationale ondersteunende strategieën moeten worden opgenomen.

Ten slotte zij vermeld dat de tekst thans in een evaluatie van het BAM-programma voorziet achttien maanden voordat de looptijd ervan verstrijkt, als passende aanbevelingen kunnen worden gedaan.

De amendementen van het Europees Parlement waarbij de toepassing van de procedure voor gedelegeerde handelingen (artikel 290 VWEU) wordt ingevoerd voor de aanneming van meerjarensamenwerkingsprogramma's en strategiedocumenten, waren evenwel niet aanvaardbaar voor de Raad. Volgens de Raad vormen de meerjarige samenwerkingsprogramma's, die geen juridisch bindende handelingen zijn, geen handelingen van algemene strekking ter aanvulling of wijziging van de basishandeling. Zij vormen uitvoeringsmaatregelen in de zin van artikel 291 VWEU.

IV. CONCLUSIE

Met het oog op een spoedig akkoord over de gewijzigde verordening heeft de Raad

uitvoerig met het Europees Parlement onderhandeld, met de hulp van de Commissie. Die onderhandelingen hebben een brede consensus opgeleverd over de inhoudelijke elementen van de tekst die betrekking hebben op het BAM-programma als zodanig.

Terwijl de Raad geen wezenlijke moeilijkheden had met het voorstel van de Commissie, heeft hij een speciale inspanning gedaan om tegemoet te komen aan een aantal punten van zorg van het Europees Parlement met betrekking tot de toepassing van de gewijzigde verordening. De Raad beschouwt zijn standpunt in eerste lezing als een evenwichtig compromis en roept het Europees Parlement op akkoord te gaan met deze tekst, zodat de verordening in 2010 in werking kan treden. Op die manier zouden de reeds in de begroting voor 2010 opgenomen middelen niet verloren gaan. De Raad is zeer bezorgd dat, als er voor eind 2010 geen akkoord komt, de langverwachte handelsovereenkomst over bananen in de WTO gevaar loopt.
